

Výklad právních úkonů

Právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

Právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 1620/2001, ze dne 12.12.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce J. Š., zastoupeného advokátem, proti žalované V. Š., o vyklizení nemovitostí, vedené u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 10 C 12/2000, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. května 2001, č. j. 8 Co 377/2001-63, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. května 2001, č. j. 8 Co 377/2001-63, a rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 8. února 2001, č. j. 10 C 12/2000-46, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu ve Frýdku-Místku k dalšímu řízení.

Z odůvodnění

Okresní soud ve Frýdku-Místku (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 8. února 2001, č. j. 10 C 12/2000-46, zamítl žalobu, „aby žalovaná byla uložena povinnost vydat a vyklidit polovinu rodinného domku čp. 2733 stojící na parcele č. 5834/2 - stavební plocha spolu se vším obytným příslušenstvím a součástmi, tj. s polovinou oplocení, vedlejších staveb, venkovních úprav a trvalých porostů, dále parc. č. 5834/2 - stavební plochu a ideální polovinu parc. č. 5834/1 - zahradu, to vše v katastrálním území F.“, a rozhodl o nákladech řízení. Vyšel z toho, že darovací smlouvou z 8. 4. 1988 žalobce daroval žalované shora uvedený spoluvlastnický podíl na nemovitostech. Pokud žalobce dopisem z 19. 1. 2000 prostřednictvím svého právního zástupce požádal žalovanou s odkazem na § 630 občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“) o vrácení daru s tím, že se žalovaná k němu a členům jeho rodiny chovala zejména v posledních třech letech tak, že porušovala hrubým způsobem dobré mravy, jde o právní úkon neurčitý a tedy neplatný podle § 37 ObčZ. Aby totiž takovýto úkon byl platný, je nezbytné, aby dárce uvedl zcela konkrétní skutečnosti, v nichž spatřuje hrubé porušení dobrých mravů, a to z důvodu jejich přezkoumatelnosti. Žalobce ovšem pouze obecně odkázal na zákonné ustanovení bez konkrétního vylíčení rozhodujících skutečností, tuto neurčitost nelze odstranit ani v žalobě, v níž je chování žalované popisováno, a tak se vlastnické právo žalobce k darovaným nemovitostem na základě žádosti o vrácení daru neobnovilo. Žalovaná má proto i nadále právo je užívat a žaloba není důvodná.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací rozsudkem ze dne 30. května 2001, č. j. 8 Co377/2001-63, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně o rozhodl o nákladech odvolacího řízení. I když na rozdíl od soudu prvního stupně považoval za možné, aby právní úkon dárce směřující k

vrácení daru byl obsažen i v žalobě, vyslovil názor, že v této věci se o takovýto případ nejedná, neboť žalobce v žalobě tvrdil, že o vrácení daru požádal žalovanou doporučeným dopisem z 19. 1. 2000. Tento úkon je ale nutno posuzovat z hlediska obecných náležitostí projevu vůle podle § 34 a následujících ObčZ a v tomto smyslu je dopis z 19. 1. 2000 skutečně neurčitý, neboť není zřejmé, z jakých konkrétních důvodů je vrácení daru požadováno. Proto je zamítavý rozsudek soudu prvního stupně věcně správný.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, jehož přípustnost dovozoval z § 237 odst. 3 občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“). Zásadní právní význam tohoto rozhodnutí spatřoval v tom, že popírá význam všech dosavadních všeobecně užívaných komentářů k této právní problematice, takže řeší právní otázku rozdílně od dosavadní praxe a také v rozporu s hmotným právem. Podle jeho názoru bylo vyjádření jeho vůle při „odvolání daru“ jasné a přesně byl vymezen i předmět tohoto úkonu; motivy rozhodnutí nemusí být k platnosti právního úkonu podle § 37 ObčZ uváděny. Právní úkon „odvolání daru“ byl v žalobě opakován s odkazem na předchozí úkon písemný a oba účastníci i soud věděli, oč se jedná. Proto žalobce navrhl, aby byl napadený rozsudek odvolacího soudu zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud ČR se po zjištění, že dovolání bylo podáno včas osobou k tomu oprávněnou, zabýval především otázkou přípustnosti dovolání žalobce. Ta není založena žádným z ustanovení § 238 – 239 OSŘ a jelikož je napaden rozsudek, jímž bylo potvrzeno prvé rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci, mohlo by být dovolání přípustné jen podle § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ.

Podle tohoto ustanovení je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) OSŘ a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Takovýto význam má rozhodnutí odvolacího soudu zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 OSŘ). Žalobce přikládá zásadní právní význam otázce, jaké náležitosti musí mít projev vůle dárce směřující k vrácení daru (§ 630 ObčZ) z hlediska požadavku určitosti právního úkonu. I když v odborné literatuře již tato otázka řešena je (srov. např. Komentář k občanskému zákoníku vydaný nakladatelstvím C. H. Beck, 7. vydání 2002, strana 793, nebo článek autora Pavla Vrchy „Vrácení daru“ uveřejněný v časopisu Právní rádce č. 12/1997), nezabývá se touto problematikou podrobněji žádné z dosud publikovaných rozhodnutí dovolacího soudu. Z tohoto pohledu má tedy přezkoumávaný rozsudek odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam a dovolání žalobce je podle § 237 odst. 1 písm. c) OSŘ přípustné.

Dovolatel uplatnil, byť nikoli výslovně, dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ, tedy že rozhodnutí dovolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Nesprávným právním posouzením je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav a může k němu dojít buď tím, že soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo sice aplikoval správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popř. že ze skutkových zjištění vyvodil nesprávné právní závěry. V souzené věci sice odvolací soud správně postupoval podle § 630 a podle ustanovení § 34 a

následujících ObčZ, takže nejde o případ aplikace jiného právního předpisu, než měl být použit, ovšem dovolací soud se neztotožňuje se způsobem, jakým odvolací soud zmíněná ustanovení vyložil a jak je aplikoval při posouzení určitosti právního úkonu, jímž se žalobce domáhal vrácení daru. Správný je názor soudu prvního stupně i soudu odvolacího o tom, že i pro náležitosti tohoto úkonu platí obecná ustanovení o právních úkonech obsažená v § 34 a následujících ObčZ a že proto k platnosti úkonu směřujícího k vrácení daru je nezbytné, aby v něm dárce uvedl zcela konkrétní skutečnosti, v nichž spatřuje hrubé porušení dobrých mravů vůči němu, a to z důvodu jejich přezkoumatelnosti, a tedy zákonnosti a právní jistoty. Z tohoto hlediska pak opravdu nelze považovat za platný písemný projev vůle žalobce obsažený v dopisu z 19. 1. 2000, neboť z jeho obsahu nelze dovodit, které konkrétní jednání žalované pokládá žalobce za hrubé porušení dobrých mravů a tedy za důvod pro vrácení darovaného spoluvlastnického podílu. Rovněž s názorem odvolacího soudu, že nic nebrání tomu, aby úkon směřující k vrácení daru byl obsažen přímo v žalobě, dovolací soud souhlasí. V tom případě (samozřejmě za splnění zákonných předpokladů podle § 630 ObčZ) nastanou zamýšlené právní účinky jednostranného hmotněprávního úkonu dárce, t. j. zrušení darovací smlouvy a obnovení jeho vlastnictví ex nunc, okamžikem doručení žaloby obdarovanému. Odvolací soud ovšem pochybil, když dovodil, že se v této věci o takovýto případ nejedná.

Podle § 35 odst. 2 ObčZ právní úkony vyjádřené slovy je třeba vykládat nejenom podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jazykovým projevem. Tohoto interpretačního pravidla je nutno použít v případě, kdy obsah právního úkonu není jednoznačný z hlediska jeho věcného obsahu, a až za situace, kdy ani tímto způsobem nelze neurčitost obsahu odstranit, je možno považovat tento úkon za neplatný pro neurčitost podle § 37 odst. 1 ObčZ. Pokud jde o tuto věc, žalobce v žalobě z 19. 1. 2000 nejprve obecně uvedl, že se k němu žalovaná po dlouhou dobu chová tak, jak to definuje § 630 ObčZ, poté popsal řadu konkrétních útoků, které podle jeho přesvědčení představují hrubé porušení dobrých mravů, a nakonec odkázal na doporučený dopis ze stejného dne, jímž žalovanou požádal o vrácení daru. Tento obsah žaloby, navíc ve spojení s kopií zmíněného dopisu, jež byla k žalobě připojena, zcela jednoznačně vyjadřuje vůli žalobce domáhat se z přesně specifikovaných důvodů vrácení daru a tato vůle nikterak neodporuje jeho jazykovému projevu v žalobě. Pak ovšem nebylo důvodu považovat tento právní úkon za neplatný podle § 37 odst. 1 ObčZ pro neurčitost jen proto, že se v žalobě výslovně neuvádí, že žalobce žádá žalovanou o vrácení darovaných nemovitostí. Stejnopis žaloby byl žalované řádně doručen do vlastních rukou 4. 4. 2000, a tak pokud by byly splněny zákonné podmínky pro vrácení daru podle § 630 ObčZ, obnovilo by se tímto dnem vlastnické právo žalobce k darovanému spoluvlastnickému podílu. Jestliže tedy soudy obou stupňů vycházely při svém rozhodování z opačného právního názoru, spočívá jejich rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci a dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) OSŘ je naplněn.

Dovolacímu soudu proto nezbylo, než podle § 243b odst. 2 a 3 OSŘ zrušit přezkoumávaný rozsudek soudu odvolacího a (s ohledem na to, že důvody pro zrušení platí i na toto rozhodnutí) též rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Další články:

- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)